

ALEKSANDAR FLAKER

ZDENKO ŠKREB (1904–1985)

Zdenko Škreb rođen je 20. rujna 1904. u Zagrebu, u Zagrebu se školovao i diplomirao germanistiku i romanistiku na Filozofskom fakultetu 1927, a doktorat je stekao na temelju disertacije o Grillparzerovim epigramima 1931. Srednjoškolski profesor između 1928. i 1942, postaje najprije lektorom njemačkog jezika na Filozofskom fakultetu, od 1947. predavačem, a 1948. izabran je za docenta na temelju habilitacijske radnje Značenje igre riječima ("Rad JAZU" 278, 1949). Od 1958. redovni profesor Filozofskog fakulteta, izabran je 1965. za dopisnog a 1977. za redovnog člana Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, nakon što su sveopće priznanje stekli ne samo znanstveni radovi, objavljeni u časopisima i zbornicima, nego i knjige iz područja teorije književnosti: Uvod u književnost (s F.Petrèom 1961, 1969), Stilovi i razdoblja (s A.Flakerom, 1964), Zur Kritik literaturwissenschaftlicher Methodologie (s V.Žmegačem, Frankfurt a/M, 1973), Studij književnosti (1976), pa i povijesti njemačke književnosti: Grillparzer (Kronberg/Ts. 1976). Ovim je knjigama kasnije dodao i knjigu Književnost i povijesni svijet (1981), a Uvod u književnost doživio je i novo, prerađeno izdanje (sada s A. Stamačem, 1983). Škrebovi prinosi povijesti hrvatske književnosti nisu se, međutim, našli u zajedničkim koricama, premda su i njegove interpretacije Šenoinih, Vidrićevih, Cesarićevih ili Kolarovih tekstova imale prijelomno značenje za hrvatsku književnu historiografiju i metodologiju studija književnosti na cijelom jugoslavenskom tlu.

Značenje profesora i akademika Zdenka Škreba za znanost o književnosti i hrvatsku kulturu premašuje opseg tiskanih radova. Kao djelatnik Hrvatskog filološkog društva, utemeljio je 1957. časopis "Umjetnost riječi" i okupio oko sebe cijeli niz suradnika, koji su zajedno s njim u središte znanstvene pozornosti postavili književni tekst kao umjetninu i pomagali mu u pročišćava-

nju i izgradnji pojmovnog oruđa kojim se umjetnini pristupa. Sa Zdenkom Škrebom naša je znanost o književnosti ušla u ravnopravni dijalog s evropskom suvremenom znanošću i stekla brojna priznanja u svijetu. "Umjetnost riječi" kao i druga izdanja koja je nadahnjivao Zdenko Škreb postala su gradilištima nove znanstvene metodologije što je danas, usprkos otporima, u našoj sredini općenito prihvaćena a odlikuje se naglašenom težnjom da se znanstveni formocentrizam dovede u neposrednu vezu s rigoroznim povijesnim pristupom književnoj građi.

Profesor Škreb nije pripadao tipu zatvorenog u svoju radionicu znanstvenog radnika. Svoje je znanje uvijek znao prenijeti na druge: studente germanistike u redovnom školovanju, studente književnog smjera postdiplomskog studija kojemu je mnogo vremena posvećivao nakon što je 1974. umirovljen, slušaoce mnogobrojnih auditorija u zemlji i u svijetu, kojima je znanost znao učiniti pristupačnom i ljudski bliskom.

U svojoj okolini Zdenko Škreb zračio je svojom izuzetnom osobom koja je znanstvenu rigoroznost znala spajati s tolerantnom kolegijalnošću; bio je u svakom pogledu uzorom, nosiocem intelektualne i moralne savjesti.

Smrt je zatekla Zdenka Škreba samo prividno u poodmakloj dobi; ne samo što se upravo bio vratio sa svog redovnog pohoda u planine, nego je još bio pun znanstvenih zamisli koje nije dospio ostvariti. Gubitak smo stoga teže osjetili; odjednom se pred nama otvorila praznina koju nismo očekivali. Nestao je Evropljanin, dopisni član Austrijske akademije znanosti, nosilac Grillparzerova prstena, medalji Goetheova instituta, dobitnik Gundolfove i Herderove nagrade, ali smo najviše osjetili gubitak velikog čovjeka hrvatske kulture, zaljubljenika u Zagreb i Hrvatsku koji je svoje radove tiskao podjednako u uglednim izdanjima Jugoslavenske akademije ali i u novinama Književne omladine Srbije, čovjeka koji nas je svojom pojavom upozoravao na visoke znanstvene ali i etičke kriterije koje je nenametljivo ispovijedao. Vrijednosti je nosio u sebi, ali je bio ujedno mjerilom naših vrijednosti. Napustio nas je znanstvenik, kolega, prijatelj i učitelj, doktor znanosti i akademik, ali ponajprije ipak - čovjek.